

אורות השבת

גליון מס' 930

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

מנהל מערכת הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע כי תצא

עורך הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

צופה רשע לצדיק

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושביט שבינו (דברים כא, י)

ידועים דברי הבעש"ט אשר מצא בפסוק זה רמז גדול להכנת היצר הרע. והיינו כי תצא למלחמה על אויביך שהוא האויב הגדול אשר דרשו עליו בגמ' (קידושין ל, ב) את הכתוב 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו' (תהלים לו, לב), וכן הגדירו רבינו בחיי בעל חובת הלבבות 'אתה ישן לו והוא ער לך'. מכל מקום עצם ההחלטה והרצון לצאת למלחמה נגדו, מבטיחה סיעתא דשמיא גדולה לגבור עליו – ונתנו ה' אלהיך בידך ושביט שבינו.

ופוק חזי לדברי בעל החינוך, וז"ל: 'אדם בעל חומר ונמשך אחר טבעו, אם לא שהנפש שחננו האל תמנענו לפי כוחה מן החטא, והנפש צריכה שומרים – לשומרה מן החטא, וציוה הקב"ה להעמיד שומרים גיבורים סביב לה – והם לימוד התורה, ציצית, מזוזה ותפילין'. הרי לפנינו מפורש, כי לולא שמירת הנפש המיוחדת שחנן האל את האדם, אי אפשר היה לו לעמוד בפני החטא אשר על פי דרכי הטבע האנושי יש בכוחו לגבור על האדם.

ובזה יובן, מדוע המצוות הראשונות בהם מתחיל הנער ביום היכנסו בעול המצוות הם מצות ציצית והנחת תפילין, והרי יש תרי"ג מצוות אשר בהם מתחייב הבר-מצוה וא"כ מדוע נבחרו דוק אלו על פני כולן. אולם עפ"י דברי בעל החינוך הנזכרים, שפיר נבחרו מצוות אלו, מפני שיש בהם כוח של שמירה ותבלין לגבור על היצר הרע.

אלא שעדיין צריך ביאור גדול, מדוע דוק מצוות אלו יש בהם כוח של שמירה יותר משאר מצוות. והנראה לבאר בזה הוא בהקדם דברי הרמב"ן אודות מצוות אלו, וז"ל עה"פ 'והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוצאך ה' ממצרים' (שמות יג, ט). 'פני שתכתוב על ירך ועל בין עיניך יציאת מצרים ותזכור אותה תמיד למען שתהיה תורת ה' בפיך לשמור מצוותיו ותורותיו, כי הוא אדונך הפודך מבית עבדים, עכ"ל. ובה גילה הרמב"ן מהו סוד כוח השמירה שיש בתפילין, והיינו שעל ידי הנחתן בא לידי 'זכירה' כי הקב"ה הוא אדוננו הפודנו מבית עבדים – וזה יביאו לידי 'שמירה' בכל מצוותיו ותורותיו. וכיוצא בזה יש לומר על מצוות ציצית אשר נאמר בה לשון זכירה – 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי' (במדבר טו, מ), והיינו על ידי 'זכירה' שהוא מביט בפתיל התכלת הדומה לרקיע – בא לידי 'ועשיתם אותם', כמתבאר מדברי הרמב"ן הנז"ל. וכן צ"ל לגבי מצות מזוזה, אשר הסמיכה הכתוב למצות תפילין יוקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך וכתבתם על מזוזת ביתך ובשעריך' (דברים ו, ח-ט), וש"מ דטעם אחד לתרווייהו, וכדפי'. ופשוט שכן הוא לגבי לימוד התורה שהיא החומה השומרת על האדם מפני החטא והיא התבלין העיקרי אשר על ידו יש בכוח האדם לגבור על יצרו הרע, כמאמר הש"ס (קידושין ל, ב) 'בראתי לו יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין'.

ואכן גמ' ערוכה היא (מנחות מג, ב) עה"פ 'וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם' (במדבר טו, ט). 'ראיה מביאה לידי זכירה, וזכירה מביאה לידי עשיה'. ועיין בספר עולת תמיד (אות יא) אשר דייק מכאן: 'ומדקאמר שמביאה, משמע שמעצמו אובא לידי זכירה', ומעתה יובן עומק דברי החינוך הנז"ל אשר קבע את ארבעת המצוות הללו: תלמוד תורה, ציצית, מזוזה ותפילין – כמצוות אשר נועדו לשמור על נפש האדם מן החטא, ובלעדי שמירה זו אי אפשר לו להתגבר על יצרו, והבן. **ולחידוד** הדברים יש לומר, שעל ידי 'הזכירה' כי הקב"ה הוציאנו ממצרים ביד חזקה וברזע נטויה באותות ומופתים עד אין חקר, אזי מתחזק ברוחו באמונת ה' ומתמלא ליבו באהבת ה' – לשמור מצוותיו ותורותיו כדברי הכתוב 'למען תהיה תורת ה' בפיך'. שכן טבע הוא באדם לכשיכיר במעלת אדונו, הרי שהוא חושק ומתאוה להיות מן העובדים לפניו, להתהלל בתהילתו ולהשתבח בגדולתו וכו'.

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

י"ב ימים כנגד י"ב חודשים

כי תצא למלחמה על אויביך, כתב ה'חתם סופר' שזה על 'מלחמת היצר'. מבאר ה'בן לאשרי' כתב רש"י שיש מלחמת 'רשות' ויש מלחמת 'חובה', והביאור בזה שיש לאדם שני סוגי התמודדות, 'מלחמת חובה' חייב אדם לפרוש מתאוות אסורות לגמרי ועל זה נאמר 'לא תחיה כל נשמה', 'מלחמת רשות' לגבי תאוות בדברים המותרים על זה נאמר **'ושביט שבינו'**, שמותר לאכול אבל לשם שמנים, ובכך להוציא ניצוצות קדושות שהיו בשביה בגשמיות ולעלות אותם. **הרבי אומר** שסגולתו של ח"י **אלול** יום ההולדת של שני המאורות הגדולים הבעל שם טוב הקדוש ובעל התניא זיע"א, להכניס חיות מחודשת בעבודת ה' בחודש הרחמים והסליחות, ומיום ח"י **אלול ואילך** י"ב הימים האחרונים של השנה, מתקנים את י"ב חודשי השנה שעברה כל יום כנגד חודש, לכתביה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכת לבת אלון ואפרים הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סרוקה" וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

שבת קודש	יום ו'	יום ה'	יום ד'	יום ג'	יום ב'	יום א'	לוח הזמנים
כ אלול (28.8.21)	יט אלול (27.8.21)	יח אלול (26.8.21)	יז אלול (25.8.21)	טז אלול (24.8.21)	טו אלול (23.8.21)	יד אלול (22.8.21)	מדיק לבאר-שבע
4:53	4:53	4:52	4:51	4:50	4:49	4:49	עלות השחר
5:01	5:00	4:59	4:58	4:57	4:56	4:56	זמן טלית ותפילין
6:19	6:18	6:18	6:17	6:17	6:16	6:15	זריחה - הניח החמה
8:47	8:47	8:47	8:47	8:46	8:46	8:46	סיו"ק"ש לדעת מג"א
9:26	9:26	9:26	9:26	9:26	9:26	9:25	סיו"ק"ש להתניא והג"א
10:31	10:31	10:31	10:31	10:31	10:31	10:31	סיו"ק"ש ברכת ק"ש
12:42	12:42	12:43	12:43	12:43	12:44	12:44	צאת יום ולילה
13:15	13:15	13:16	13:16	13:16	13:17	13:17	מנחה גדולה
18:06	18:07	18:08	18:09	18:10	18:11	18:12	פלג המנחה
19:11	19:12	19:14	19:15	19:16	19:17	19:18	שקיעה
19:27	19:28	19:29	19:31	19:32	19:33	19:34	צאת המוכבים

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: כי תצא
הפטרה: רוני עקרה
כניסת השבת: 19:01
יציאת השבת: 19:50
רבנו תם: 20:40

אורות הפרשה

ביומו תיתן שכרו

'ביומו תיתן שכרו', מרן ה'חפץ חיים' זיע"א התכוון לנסיעה לוורשה. הימים היו ימי חורף, וכשהרבנית הכינה לו את מעיל הפרווה, הבחינה כי המעיל נקרע. מיד שלחה את המעיל אל החייט בבקשה לתקנו מיד. הזרזו החייט במלאכתו, וכעבור זמן קצר הוחזר המעיל המתוקן. לבש ה'חפץ חיים' את מעילו, נפרד מבני-ביתו, עלה על עגלה רתומה לסוס ויצא אל תחנת הרכבת שבעיר השמוכה. כאשר העגלה הגיעה אל התחנה הורה פתאום לעגלון "עלינו לשלם לראדיון". תמה העגלון לפשר הדבר וה'חפץ חיים' הסביר "שכחנו לשלם לחייט את שכרו בעבור תיקון המעיל, ותורתנו הקדושה מחייבת לשלם לפועל את שכרו ביום עבודתו, כמו שנאמר: 'ביומו תיתן שכרו'". הציע העגלון שהוא ימסור לחייט את התשלום בשובו לראדיון, ואילו הרב ימשיך בדרכו לוורשה, אך ה'חפץ חיים' עמד על רצונו לקיים את המצווה בעצמו, וכך עשה.

שתי דרכים

'יוצאה מביתו והלכה והייתה לאיש אחר', רבי אייזיל חריף רבה של סלונים זיע"א, ניסה לדבר על ליבו של אדם שהיה מסורב גט שיסכים לתת גט. לאחר הפצרות רבות קרא האיש "אני מוכן לתת לה גט תמורת מאה רובל". האשה פרצה בכי. מניין תשיג סכום עצום כזה, ראה הרב בצערה וללא אומר ודברים נישא אל ארון הספרים והוציא משם מסכת קידושין. הוא פתח אותה במשנה הראשונה וקרא בקול: "האישה... קונה את עצמה ומשתחררת מבעלה בשתי דרכים... בגט ובמיתת הבעל". הביט רבי אייזיל בעיניו של האיש ואמר נחרצות "תחליט מיד ועכשיו האם אינך מוכן לתת גט, נותרה לפניך הדרך השנייה בלבד..." נחרד האיש והסכים מיד ובלי תנאים לתת גט לאשתו.

לא להתעלם

'וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם', פעם אחת בא לבקר בוורשה רבי עקיבא איגר זיע"א, ורבות יהודים יצאו לקבל את פניו. בבואו אמר שרצונו לבקר אצל קרובת משפחתו, אלמנה תושבת העיר. מובן שכל הקהל הלך בעקבותיו עד בית האלמנה. אמרו לו אמנם מצווה היא לשמוח לב אלמנה, אבל כבר אמרו חז"ל שלפעמים אדם רשאי להתעלם ממצווה, כמו "זקן ואינו לפי כבודו", שפטררו מלטרור בהשבת אבדה. וכי לפי כבודו ללכת בעצמו לבקר אשה פשוטה, ענה רבי עקיבא איגר "ירק בהשבת אבדה התירו להתעלם במקרים מסויימים, אבל כאן הלא כתוב במפורש ומבשרך לא תתעלם".

אבדת הנפש

'לא תראה את שור אחיך או את שוין נידחים והתעלמת מהם', הבעש"ט הקדוש ותלמידיו דגלו בקירוב כל יהודי, גם מי שנתרחק מדרך התורה. כנגדם היו שטענו שהחסידות מביאה דרכים חדשות, וכי יש להתרחק מהחוטאים ולא לקרבתם. בקהילה אחת, שבה התעורר ויכוח בעניין זה, הגיב הרב שאין זה חידוש של החסידות. הוא ציטט מהשל"ה הקדוש שלומד זאת מהפסוק "לא תראה את שור אחיך או את שוין נידחים והתעלמת מהם". אומר השל"ה אם התורה מזהירה באבדת ממון, על אחת כמה וכמה שיש לפעול למניעת אבדת הנפש. כשרואים יהודים העלולים להיות 'נידחים' יש לקיים 'השב תשיבם' ולהחזירם לחיק עם ישראל.

קשוט עצמך

'וביערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו', באחד מימי חודש אלול בא אל רבי משה טייטלבוים הי"שמוח משה' זיע"א, רב קהילה שביקש עצה איך יצליח במלאכתו לעורר את בני עדתו לתשובה ולתיקון המעשים ערב הימים הנוראים. אמר לו הרבי "בפרשת השבוע נאמר: 'וביערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו'. תחילה עליך לבער כל שמץ רע מקרבך, וכאשר אתה עצמך תהיה נקי מכל חטא ועוון יקויים בך וכל ישראל ישמעו ויראו' שומעו לקחך יושפעו מתוכחותיך, יקשיבו לדבריך ויספגו יראת שמים".

נקי לביתו

'נקי יהיה לביתו שנה אחת', רבי לייבלה איגר זיע"א התקרב בצעירותו לאור החסידות וחשקה נפשו לנסוע אל האדמו"ר רבי מנחם מענדל מקוצק זיע"א. זה היה בתוך השנה הראשונה לנישואיו עם הבת של רבי עזריאל גרשטיין מלובלין זיע"א, בעודו סמוך על שולחן חותנו. הוא קיבל את הסכמת רעייתו, נסע לקוצק וישב שם פרק זמן על התורה והעל העבודה. נסיעתו לקוצק לא מצאה חן בעיני חותנו, והוא נסע לקוצק כדי לשכנע את חתנו לשוב לביתו. כשנכח שאינו מצליח לשכנעו, נכנס אל הרבי ואמר "הלא התורה אומרת 'נקי יהיה לביתו שנה אחת'". השיב לו הרבי מקוצק "אילו ידעתי שבביתו יהיה נקי כל כך כמו כאן, הייתי מצווה עליו לחזור מיד לביתו..."

הרצון האמיתי

'והיה אם לא חפצת בה', אומר האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור זיע"א, "בדין 'יפת תואר' אנו רואים שבהתחלה האדם מתקשה להתגבר על יצרו, ובסוף נאמר 'והיה אם לא חפצת בה'. בסופו של דבר יתברר ליהודי שבאמת אין רצונו לעבור עבירה, אלא יצרו הוא שסימא את עיניו".

אורות הכשרות

עד שיגיע לידי קרבתו יתברך שמו (לשון הרמח"ל בדרך ה' ח"א פ"ה), עיי"ש. ולזה כיוון דוד המלך ע"ה באומרו 'ישמח ישראל בעושי – בני ציון יגילו במלכס' (תהלים קמט, א). וזה שאנו מתפללים בכל יום לעת ערב 'ראו בניס את גבורתו שבחו והודו לשמו' – אזי מגיעים לדרגה של 'ומלכותו ברצון קבלו עליהם'!

ובשכר

זאת, אמרתי לבאר בטוב טעם דברי הגמ' (מנחות מג, א): 'תנו רבנן, חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצוות – תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בבגדיהן ומזוזה לפתחיהן, ועליהן אמר דוד 'שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך' (תהלים קיט, קסד). ובשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו ערום, אמר: אוי לי שאעמוד בלי מצוות, וכיון שזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו, ולאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר למנצח על השמינית מזמור לדוד – על המילה שניתנה בשמיני. וכבר עמדו המפרשים לבאר מאמר זה, שכן לפי פשוטו קשה להולמו מתחילתו ועד סופו. ראשית, הרי תפילין של יד ותפילין של ראש וציצית ומזוזה – ארבע מצוות המה, וא"כ היאך מנאן דוד לישבע מצוות. ועוד יש להבין, מה חביבות יתירה יש במצוות אלו עד שחיבבן הקב"ה דוקא במצוות הללו. ועל כולנה צריך ביאור, מה הקשר שיש בין מצות מילה – למצוות הללו, עד שנתיישבה בה דעתו של דוד המלך ע"ה אחר שראה שהוא ערום מן המצוות הללו.

ברם

על פי המבואר, יובן מאמר זה על נכון. שכן ענין הרואות מדברי הש"ס ורבותינו הראשונים, שיש במצוות אלו כוח מיוחד של שמירה והתגברות על היצר, ולא עוד אלא שהם המפתח לחיזוק לב האדם בשמירת שאר כל המצוות עד כדי הדביקות בו יתברך ובתורתו. ועל כן כשראה דוד המלך ע"ה שהוא ערום מהם, הבין שהוא ערום מכל המצוות – התלויות בהן כדפי. ורק אחרי שזכר בחתימת אות ברית קודש, אשר גם בה כרת ה' את בריתו עמו וציוונו להיות חתומים בה בכל עת למען נזכור את בריתו, נתיישבה דעתו וכשיצא אמר עליה שירה. ובזה סרה מכל וכל גם תלונתו הראשונה, שכן אמנם אין בהם אלא ארבע מצוות, מכל מקום כיון שהם המפתח לקיום שאר כל המצוות, שפיר התהלל בהם דוד על כל 'משפטי צדקך'. ומ"ש 'שבעי' הוא לאו דוקא, כמבואר להדיא במאירי על תהלים (קיט אות קסד) – שרצה לומר הרבה פעמים הללתיך ואין ענין השבע בדיוק, עיי"ש.

ודע

שגדולה הבטחה זו של שמירה מפני היצה"ר וחיזוק בשמירת כל המצוות, עד שיש בכוח הציצית להעיד על מי שמקיימה – שקיים את כל התורה כולה! שכן מצאנו מפורש בתוס' (נבא בתרא עד, א): 'ואומר רבינו תם, שהציצית עדות היא שקיים כל התורה. ציצית עולה ת"ר, וחי' חוטיין וחי' קשרין – הרי תרי"ג, עיי"ש. ואולי זה ענין המנהג לעטוף את הנפטר בטלית בדרכו לקבורה (עיין ט"ו י"ד סימן שנה ס"ק א).

מעשה

הובא בספר 'ליד שולחן השבת', אודות בעל הטורי זהב זצ"ל, שהיתה טליתו בלוייה מאוד והחליטו כמה נשים צדקניות להעניק לו טלית חדשה. התרגש הרב מאוד מנדיבות ליבן, אך סירב לקבל את הטלית, באומר: 'בעולם הבא תעיד עלי הטלית הישנה, שלא התפללתי מעולם עם מחשבה זרה'!

בברכת לבית אלוף ומבורך

הרב יהודה דרעי
הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

בשורה משמחת

הננו שמחים לבשר לציבור הרחב כי בימים אלו הצטרפו למעגל "הכשרות הרגילה" שעי"ה "הרבנות" ב"ש

"מזנון פיתה קצבים"

דרך חברון 2

"מסעדת פרה פרעצל"

גראנד קניון

בברכת יאכלו עונים וישבעו

אורות ההלכה

השובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות ראש השנה

סימנים טובים, התפילה והשופר

ש - האם יש מצוה להרבות באכילת סימנים טובים בליל ראש השנה?

ת - דרשו רבותינו בתלמוד "סימנא מילתא היא", ועל כן טוב שיערוך האדם את שולחנו בכל הסימנים הטובים הנהוגים, כמו רוביא כרתי תמרי וקרא וכי.

ש - האם טוב לערוך את סדר הסימנים בתוך הסעודה, או לפני הסעודה?

ת - יש נוהגים ליטול ידיים לסעודה ומברכים המוציא ואחר כך מתחילים בסדר "הסימנים". ולפי מנהג זה, יברכו בורא פרי העץ על התמר ויכוונו להוציא ידי חובה את כל פירות העץ שרוצים לאכול, אך לא יברכו על הרוביא ושאר מיני ירקות, שהרי הם באים מתוך הסעודה ופטורים המה מן הברכה. ויש נוהגים להקדים את סדר "הסימנים" קודם נטילת ידיים לסעודה. ולפי מנהג זה, יברכו גם על הירק הראשון שאוכלים בורא פרי האדמה ויכוונו לצאת ידי חובה בשאר ירקות. אלא שהנוהגים כן, מכניסים עצמם לספק ברכות לגבי ברכה אחרונה, מפני שנחלקו הפוסקים האם ברכת המזון פוסרת ברכה אחרונה של פירות וירקות שאכל לפני הסעודה. ועל כן טוב יותר לתפוס כמנהג ראשון שביארנו, כדי לצאת מכל חשש ופקוק.

ש - האם יש להקדים הברכה לפני אמירת יהי רצון, או להיפך?

ת - גם בזה יש מנהגים חלוקים: יש שנהגו לברך על הפרי ואח"כ אומרים את יהי רצון, כדי להקדים שבחו של הקב"ה לפני שמבטש על עצמו. ויש שנהגו אמירת יהי רצון ואח"כ מברכים על הפרי, כדי שלא להפסיק בין הברכה לאכילה. ולפי הנראה, אלו ואלו יש להם על מי לסמוך, וימשיכו במנהגם.

ש - האם אפשר לטבל את פרוסת "המוציא" בסוכר או דבש, במקום במלח?

ת - גם בראש השנה יש לטבל את פרוסת "המוציא" במלח כדרכו בכל ימות השנה, ואחר כך רשאי לטבלה בדבש או סוכר.

ש - האם יש מעלה מיוחדת בתפילת ר"ה יותר משאר ימות כל השנה?

ת - תפילת ר"ה מעלתה גדולה עד מאד, ודרשו רבותינו על הפסוק "פנה אל תפילת הערער" (תהילים ק"ב): אמר רבי יצחק כלפי דורות אמרו, שאין להם לא כהן ולא נביא ולא בית מקדש שיכפר עליהם, ולא נשתייר להם אלא תפילה אחת של ראש השנה ויום הכיפורים, אל תבזה אותם מהם. ורבנן אמרי, אפילו "המתים במעשיהם" ועומדים לפניך בראש השנה ויום הכיפורים, ואתה בורא אותם "בריה חדשה". ועל כן יתחזק מאד לכוון את ליבו בתפילת ראש השנה, יען כי יש בכוחה להפוך את דינו ולהוציא לאור משפטו.

ש - השומע קול שופר, האם צריך לכוון לצאת ידי חובה?

ת - הלכה פסוקה היא, שמצוות צריכות כוונה. ועל כן השומע קול שופר צריך לכוון ליבו לצאת ידי חובה - הן בשמיעת הברכות והן בשמיעת קולות השופר. וראוי שיכריז התוקע בפירוש לפני התקיעות, שהוא מכוון להוציא את הקהל ידי חובתם וגם הם יכוונו לצאת ידי חובה ולא יענו "ברוך הוא וברוך שמו", אלא רק "אמן".

ש - האם עומדים או יושבים בעת התקיעות?

ת - בתקיעות הראשונות נוהגים לעמוד בשעת הברכות ומיד אחר כך יושבים הקהל לשמיעת התקיעות, ואלו הם תקיעות "מיושבי". אולם בתקיעות של תפילת מוסף, צריך כל הקהל לעמוד, ואלו הם תקיעות "מעומדי".

ש - האם מותר להפסיק בדיבור בין תקיעות "מיושבי" לתקיעות "מעומדי"?

ת - אסור להפסיק בדיבור בין תקיעות "מיושבי" לתקיעות "מעומדי" שהרי ברכה אחת לכולן. ועל כן יש להזהיר את הציבור שלא ישוחו כלל בשיחה בטילה משעת התקיעות הראשונות ועד גמר התפילה.

ש - האם נשים חייבות במצוות שופר?

ת - מעיקר הדין נשים פטורות ממצוות שופר, מפני שהיא מצווה שהזמן גרמא. ומכל מקום, כבר קיבלו עליהם הנשים לקיים מצווה זו בתורת חיוב ובאות לבית הכנסת לשמוע קול שופר. ואם אינה יכולה לבוא לבית הכנסת, יבוא התוקע לביתה ויתקע לה בלא ברכה. ואינה רשאית לבטל את מנהגה, אלא על ידי התרת נדרים.

מנהגי ערב ראש השנה

ש - האם יש מקור לנוהגים לבקר בבית העלמין בערב ראש השנה?
ת - יש נוהגים לפקוד קברי אבות וקברי צדיקים בערב ר"ה ומרבים בתפילות ותחנונים כדי לעורר רחמי שמים בזכות הצדיקים שוכני עפר, ומנהג זה יסודו בהררי קודש. וטוב שיתנו צדקה לעניים קודם התחינות, כדי לקיים "וצדקה תציל ממות".

ש - האם הטבילה במקוה בערב ר"ה היא חובה?
ת - נוהגים לטבול בערב ר"ה במקוה כשר, כדי ליטרה מטומאת קרי. ומי שקשה עליו הטבילה מטעמים רפואיים, ישטוף את גופו בתשעה קבין של מים בפעם אחת (12.5 ליטר מים).

ש - האם מצוה ללבוש בראש השנה בגדים נאים כמו בשבת וחג?
ת - אף על פי שראש השנה הוא יום דין גדול ונורא, מכל מקום מצוה ללבוש בו בגדים נאים ומכובסים כדי להראות בנפשינו שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטנו. ועל כל פנים, לא ילבש בגדים מהודרים כבשאר ימים טובים, כדי שיהא מורא הדין עליו.

הדלקת הנר, קידוש והסעודה

ש - האם נשים מברכות שהחיינו בהדלקת נרות של ראש השנה?
ת - אין הנשים מברכות שהחיינו על הדלקת הנר, מפני שיוצאות ידי חובה בברכת שהחיינו בקידוש.

ש - האם מברכים שהחיינו בקידוש בשני הלילות של ראש השנה?
ת - מנהג הספרדים לברך שהחיינו בקידוש בשני הלילות של ראש השנה. וטוב להשאיר פרי חדש או בגד חדש ולהעמידו לפניו בלילה השני בשעת הקידוש ויכוון עליו בברכת שהחיינו, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות.

ש - האם יש חיוב ללמוד משניות שבמסכת ראש השנה, בסעודות ליל ר"ה?

ת - אין בזה חיוב, אך מנהג טוב הוא ויסודתו בהררי קודש. ועל כל פנים, הוא חשוב יותר מכל "הסימנים" הנהוגים בלילה הזה, שהרי אין לך סימן טוב יותר ממי שפותח את סעודתו הראשונה של השנה החדשה בדברי תורה.

ש - מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון של סעודת ר"ה, האם צריך לחזור?

ת - אומרים יעלה ויבוא בברכת המזון של סעודות ראש השנה, לילה ויום. ומכל מקום אם שכח ולא אמר יעלה ויבוא, אינו חוזר, מפני שאין חיוב באכילת פת בסעודות ראש השנה.

פרישות והנהגות

ש - האם צריך להתנהג בפרישות בליל ראש השנה?

ת - מנהג חסידות שימנע אדם עצמו מתשמיש המיטה בשני לילות של ראש השנה. אולם אם חל ליל טבילתה בליל ראש השנה, חייב לקיים עונתו. והמתחסד לדחות תשמיש של מצוה, הרי זה חסיד שוטה. וכן מי שחושש פן יבוא ח"ו לידי הרהור ואיסור, אינו רשאי כלל וכלל להחמיר על עצמו בזה, והחכם עיניו בראשו.

ש - האם צריך להחמיר שלא לישון ביום ראש השנה?

ת - טוב ונכון שלא יתן שינה לעיניו בשני ימי ראש השנה - מנץ החמה ועד השקיעה, כדי שלא ישן מזלו. ומיד אחר התפילה וסעודות היום, יזרז לבית הכנסת לשמוע שיעורי תורה וקריאת תהילים. ויש נוהגים להשלים את התהילים פעמיים בשני ימי ראש השנה, שהוא שלוש מאות מזמורים כמנין "כפר" ועל כל פנים מי שקשה עליו עד מאד בלי שינה, ישתדל לפחות להחזיק עצמו עד אחר חצות היום.

ש - האם צריך ליהזר מסימנים רעים?

ת - כשם שמשתדלים בראש השנה להרבות בסימנים "טובים", כך צריך ליהזר מסימנים "רעים". ודוגמא לכך היא מידת הכעס שהיא שורש כל המידות הרעות. וכתבו הפוסקים שיש ליהזר מאד שלא יכעס כלל בימי ראש השנה, פן יכעס חלילה כל השנה.

השנה במחיצת הצדיק שריפאה

ויכוח נמרץ ניטש בין הפריץ הקשיש לבין בנו הצעיר. הבן, שהיה יחיד לאביו, ביקש לצאת עם כמה מחבריו למסע ציד באחד מעירות העד שבסביבות העיר ליאזונה. האב, אשר חשש לשלום בנו יקירו, סירב לכך בתוקף. הבן גייס לזרועות את כל הטענות האפשריות, אולם כל אלה לא הצליחו לשכנע את האב החרד.

פתאום השתק הפריץ. הוא שקע במחשבותיו ונראה כמפליג בדמיונו הרחק-רחוק. לאחר זמן-מה התנער ונשא את עינו אל בנו. "יודע אתה, מוכן אני כי תצא לציד, אולם בתנאי אחד".

התנאי היה מפתיע למדי: "בעיר ליאזי מתגורר רב יהודי גדול ונכבד. הוא המנהיג של כל יהודי האזור, וכל מילה היוצאת מפיו קדושה בעיניהם. רוצה אני, כי תסור אל אותו צדיק ותבקש את ברכתו. אם תבטיח לי לעשות כן, אתיר לך לצאת עם חבריך למסע הציד". הבן תמה מאוד על התנאי המוזר, אך הבטיח לקיימו ויצא לדרכו.

זיכרונותיו של הפריץ נשארו לימים שבהם כיוון כחוקר בבית הכלא המרכזי שבעיר פטרבורג. חקירות רבות ניהל בחייו, אבל החקירה של אותו רב יהודי, שהואשם בעוון מרידה במלכות, אינה יכולה להישכח ממנו. זיו פניו, זקנו החדור, והעיקר עינו עמוקות-המבע – אינם משים מליבו לעולם.

הוא זוכר כאילו היה זה אך אתמול את תשובותיו של הרב היהודי לשאלות החוקרים, את החכמה הרבה שהייתה בהן ואת האמת הפנימית שניכרה בכל מילה שלו. הוא מאוד התרשם מאישיותו, ובמידה רבה בזכותו זוכה אותו רב יהודי מכל אשמה ושותרר לחופשי.

אותו רב יהודי היה רבי שניאור-זלמן מליאדי, מייסד חסידות חב"ד, אשר נכלא באשמת מרידה במלכות, עקב עליה שמתנגדיו טפלו עליו. הפריץ החוקר, חש אז בבירור, כי לפניו ניצב איש אלוקים. כעת, כשביקש בנו לצאת למסע המסוכן, החליט כי אם יזכה בנו לראות במרעיניו את אותו רב קדוש, יהיה בכך משום צידוק לשיכון הכרוך בנסיעתו.

חששותיו של הפריץ אכן התאמתו. לאחר כמה שבועות שבהם בילה בנו עם חבר מרעיו במסע ציד עתיר הסיכונים, נתפסו יום אחד בעיצומה של סערת גשמים ורוחות. הבן, שהיה בעבי היער, איבד את הקשר עם חבריו. הוא

נאץ להסתתר תחת אחד העצים, כדי להינצל מפני הסופה, והמתין עד יעבור זעם. אך הסופה רק נברה. כל ניסיון לאתר את הדרך חזרה, היה אבוד מראש.

רק לאחר כמה ימים שככה מעט הסופה. בן הפריץ, היה רטוב עד לשד עצמותיו, רעב וחולה.

פחד נורא קינן בו שלא יעמדו לו כוחותיו לצאת מן היער, והוא יאלץ לסיים שם את חייו. אולם

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע

אלול, תשפ"א
חודש הרחמים והסליחות

בשורה משמחת

הננו לבשר לכל מגידי השיעורים ורבני וגבאי בתי הכנסת פעיה"ק באר שבע כי ניתן לקבל מיידית את החוברת "שבת הארץ"

פרי עטו של כב' המרא דאתרא

הגאון רבי יהודה דרעי שליט"א

הרב הראשי וראב"ד באר שבע

הכוללת את כל ההלכות הנחוצות

לשנת השמיטה הבעל"ט

בשפה ברורה השוה לכל נפש

ומתאימה במיוחד למגידי השיעורים

בהלכות אלו.

כל בית כנסת זכאי לקבל חוברות

כמספר שומעי השיעורים

את החוברות ניתן לקבל במשרדי הרבנות

והמועצה הדתית באר שבע

בין השעות 9:00 עד שעה 13:00

אצל ר' שלמה אוחיון מזכיר המועצה.

כ"ב/כ"ג

יהושע דמרי

ממונה הרבנות והמועצה הדתית באר שבע

לקיים בנו חכמי ישראל

הציבור מתבקש להעתיר בתפילה עבור הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל בתוך שאר חולי עמו ישראל והן אל כביר לא ימאס את תפילותינו.

המול שיחק לו, והוא הצליח למצוא את דרך-המלך ולצאת מהיער. דואב בכל גופו הצליח להגיע לאכסניה הראשונה בליאזונה הסמוכה.

למחרת, בעודו קודח מחוס, נזכר בהבטחתו לאביו. כעת, כחש שחייו נתונים בסכנה, התחזק בו הרצון למלא את בקשתו. הוא אור את כוחותיו ופנה לעיר לחפש את הצדיק היהודי, שכל יהודי האזור נשמעים למוצא פיו.

"הרב שאתה מתכוון אליו, רבי שניאור-זלמן, נסתלק לבית-עולמו לפני זמן לא-רוב", נדו לו אנשי העיר. בן הפריץ חש צניטה קלה בליבו. עתה לא יוכל למלא את בקשת אביו. "אבל הוא השאיר בן (הלוא הוא רבי דובער, המכונה 'אדמו"ר האמצעי') שאף הוא צדיק וקדוש, והוא ממלא עתה את מקומו", הוסיפו היהודים.

"היכן הוא אותו בן?", התעניין בן הפריץ.

"הוא עקר מכאן וקבע את מושבו בעיירה ליובאוויטש", נענה.

בן הפריץ לא ידע בעצמו את משר הדת הנו שחש לקום ולנסוע אל בנו של אותו רב יהודי שאביו כה שיבח. למרות חולשתו, עלה על הכרכרה הראשונה ופנה לעבר ליובאוויטש.

כשהגיע לליובאוויטש, כבר הייתה השנה שעת-ליל. לשאלתו, היכן מתגורר הרב היהודי, בנו של הצדיק מליאזונה, השיבו לו התושבים כי אכן הוא גר במקום, אלא שהלילה הוא נושא דברי-תורה לפני קהל חסידיו ואין כל אפשרות להיכנס אליו. בנו של הפריץ לא ויתר וביקש לדעת היכן בדיוק מופיע הרב.

בית-המדרש בעיירה ליובאוויטש היה מלא מפה אל פה. במרכז השולחן שבקידמת בית-המדרש ישב 'אדמו"ר האמצעי' והשמיע דברי חסידות עמוקים ביותר. איש בקהל לא הבחין בבן הפריץ, שנחק פנימה כאחד החסידים. נוכח המראה שנגלה לעיניו נעתקה נשימתו. המוני בני-אדם, עומדים על מקומם צמודים, בלא להוציא הנה, ומאזינים בריכוז עצום לדברי רבם.

שעה תמימה עמד שם, מרותק למראה עיניו. לפתע נתן את דעתו על כך, שהצליח לעמוד על רגליו במשך שעה ולהתרכז בהחירות בנעשה סביבו, למרות חולשתו הרבה.

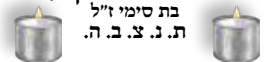
כשיצא משם חש כי באורח פלא שבים כוחותיו אליו והיה בטוח כי הדבר קורה בזכותו של הרב היהודי, בנו של הרב שאביו כה מרעיץ. שמתו הייתה שלמה עתה על השתאמץ לעמוד בהתחייבותו לאביו.

שנים לאחר מכן, כשבן הפריץ נעשה פריץ בעצמו וכבר היה זקן מופלג מאוד, גולל פגם את המעשה הזה לפרטי, באוזניו של אחד מחסידיו חב"ד.

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל

והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימיו ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

שבת שלום

